

Dlhodobý strategický zámer rozvoja FSŠ Študijného programu Sociálna práca

Rámová stratégia TUR študijného programu Sociálna práca vychádza z dokumentu
*Dlhodobý strategický zámer rozvoja VŠD a internacionalizácia vzdelávania
na obdobie 2021 - 2030 +*

I. ČASŤ

ZÁKLADNÉ PRINCÍPY TRVALO UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA

Trvalo udržateľný rozvoj (TUR) Fakulty sociálnych štúdií VŠD je založený na štyroch *základných princípoch*, ktoré vychádzajú z oblasti:

- i. rozvoja sociálnej práce ako vedeckej disciplíny
- ii. rozvoja sociálnej práce ako študijného programu
- iii. rozvoja silných stránok a zlepšovania slabých stránok
- iv. systému budovania kvality

V rámci uvedených princípov majú vysokoškolskí pedagógovia sledovať nové trendy v oblasti systémového rozvoja sociálnej práce, podieľať sa na vývoji svojej vlastnej vedecko-výskumnej oblasti a navrhovať riešenia na zlepšovanie.

Na plnenie strategických cieľov je potrebné vykonávať monitoring výskumného potenciálu FSŠ ako aj aktívnu účasť na vedecko-výskumných projektoch a publikovanie jej výsledkov.

Stratégia trvalo udržateľného rozvoja implementuje do svojich postupov aktuálne požiadavky zainteresovaných strán, ktorými sú:

- *študenti (mobility, spokojnosť s kvalitou poskytovaného vzdelávania a služieb, podpora nadaných-vynikajúcich študentov, podpora študentov so špecifickými potrebami vzdelávania, vytváranie súťaživého a motivačného prostredia a pod.)*
- *rámcové princípy nadradených úrovní (správna rada a vedenie vysokej školy, legislatíva, akreditačné požiadavky a pod.)*
- *potreby vysokoškolských pedagógov (administratívne podmienky, technické podmienky, platové podmienky, kultúra prostredia, mobilita a pod.)*

- *externé prostredie (prax, spolupracujúce inštitúcie, benchlearning, preberanie dobrých skúseností, orientácia na širšiu verejnosť najmä na zariadenia sociálnych služieb a detské domovy, seniorov a pod.).*

Trvalo udržateľný rozvoj je založený aj na efektívnej komunikácii, zverejňovaní informácií, zabezpečovaní informačných politík, modernizácie procesov, či už riadiacich, kľúčových alebo podporných.

II. ČASŤ

PROCESNE ORIENTOvané DOSAHOVANIE ZÁKLADNÝCH PRINCÍPOV TUR

FSS VŠD identifikovala v rámci TUR

tri riadiace (manažérske) procesy:

- riadenie (dekan, kolégium dekana, vedecká rada, akademický senát),
- plánovanie,
- kontrola, evalvácia, hodnotenie všetkých procesov.

štyri kľúčové procesy:

- proces vzdelávania (orientácia na študenta, sociálna klíma výučby, interaktívne metódy výučby, príprava podkladov v výučbe, spätná väzba študent-pedagóg a hodnotenie výsledkov, plán zlepšovania),
- proces realizácie vedy a výskumu (projektová činnosť, publikačná a konferenčná činnosť, inovácia a akreditácia študijných programov),
- proces zapájania študentov do vedecko-výskumnej činnosti (ŠVOČ, ERAZMUS, CEEPUS a iné mobility, motivačné súťaže študentských prác),
- proces zlepšovania spôsobilosti vysokoškolských pedagógov (habilitácie, inaugurácie, mobility, celoživotné vzdelávanie).

tri podporné procesy

- ekonomika a administratíva VŠD
- informatizácia (podporné automatizované systémy)
- služby (knížnično-informačné, vydavateľské, public relations a pod.)

III. časť

ROZVOJ SOCIÁLNEJ PRÁCE AKO VEDECKEJ DISCIPLÍNY

Sociálna práca ako vedný odbor má ujasnený svoj *predmet skúmania*, ktorým je sociálne prostredie a špecifické sociálne javy a ich vplyv na vznik nepriaznivej sociálnej situácie jednotlivca, skupiny a komunity v procese ich vývoja, riešenia, ale aj prevencie. Sociálna práca má svoju *poznatkovú základňu*, ktorou je interakcia bio-psycho-eduko-socio zložiek v prostredí, v ktorom žije *jednotlivec, skupina a komunita*. Má svoju *terminológiu* (pojmoslovie), výskumné a najmä *intervenčné metódy* a plní významné *funkcie smerom k praxi*.

Pedagogickí pracovníci rozvíjajú a zjednocujú tie paradigmy sociálnej práce, ktoré jej dávajú status vedeckej disciplíny. Sú ucelené, ale schopné ďalšieho rozvoja. Sociálna práca je teoreticko-aplikačná vedecká disciplína, ktorej teória vychádza z praxe a do praxe sa vracia. Bez pochopenia tohto konštruktu nie je možný rozvoj sociálnej práce. Sociálne dimenzie spoločnosti sa dynamicky menia a majú vplyv nie len na rozvoj sociálnej práce, ale nastoľujú nové výzvy pre riešenie problémov aj v iných spoločensko-vedných disciplínach.

Akademická obec reaguje na novovznikajúce sociálne problémy a hľadá spôsoby riešenia na ich elimináciu. Sociálna práca ako vedecká disciplína by mala podporovať aj základný výskum, ktorý predstavuje motor aplikovaného výskumu, pred ktorým musí držať krok. Inak môžeme predpokladať, že sociálna práca ako veda, bude riešiť iba vzniknuté problémy bez možnosti ich predvídania.

IV. časť

ROZVOJ SOCIÁLNEJ PRÁCE AKO ŠTUDIJNÉHO PROGRAMU

Študijný program Sociálna práca reflektuje zmeny vývoja sociálnej práce ako vedeckej disciplíny. Stanovené kurikulum študijného programu treba periodicky rediagnostikovať v súlade s požiadavkami praxe, ako aj s medzinárodným benchlearningom.

Rozvoj sociálnej práce ako akademickej disciplíny akcentuje dve požiadavky:

- i. úzka spolupráca s praxou*
- ii. inovatívne metódy vzdelávacieho procesu*

Úzka *spolupráca s praxou*, predpokladá formovanie budúcich absolventov, od ktorých sa očakáva profesionálny výkon sociálnej práce na makro, mezo a mikro úrovni jej pôsobenia. Rola sociálneho pracovníka je na týchto úrovniach ovplyvňovaná viacerými faktormi ako napr. legislatívnymi, ekonomickými, záujmovo-lobistickými, komerčnými a pod. Od týchto faktorov závisí aj zameranie študijného programu. Absolventi majú byť zorientovaní v celom diapazóne možností, ktoré prináša prax.

Z hľadiska rozvoja študijného programu Sociálna práca je potrebné venovať sa aj inovatívnym metódam vzdelávania, ktoré umožňujú zainteresovaným stranám dosahovanie stanovených vzdelávacích cieľov *v kognitívnej, psychomotorickej a afektívnej* (postojovej) oblasti. Uvedené oblasti majú byť rovnováhe.

Pedagóg má stanovené vyučovacie ciele v jednotlivých predmetoch. Každý predmet má určené postupy plnenia týchto cieľov v informačných listoch, ktoré určujú optimálne metódy výučby, jej organizačné formy, spätnú väzbu a podporné technické prostriedky celého vyučovacieho procesu.

Jedným z najdôležitejších prvkov rozvoja sociálnej práce ako študijného programu je teória vyučovania, ktorá má svoje zásady, je cieľavedomá, systematická, efektívna.

Hlavnými *didaktickými zásadami* sú:

- *zásada motivácie, uvedomelosti a aktivity,*
- *zásada názornosti,*
- *zásada primeranosti a individuálneho prístupu,*
- *zásada trvácnosti a operatívnosti výsledkov vyučovacieho procesu,*
- *zásada systematickosti,*
- *zásada vedeckosti,*
- *zásada sústavnosti a postupnosti,*
- *zásada spojenia školy so životom a teórie s praxou,*
- *zásada na všestranný rozvoj osobnosti študenta,*
- *zásada optimálneho vyučovacieho prostredia.*

Didaktické zásady sú rozvíjané *metódami výučby*, ktoré tvoria nosnú časť komunikácie pedagóga so študentom. Rôzne predmety si vyžadujú aj používanie rôznych metód. Optimálne metódy stanovuje pedagóg tak, aby boli splnené kritériá:

- z didaktického aspektu (*slovné, názorno-demonštračné, praktické*),
- z psychologického aspektu - z hľadiska aktivity študenta (*reprodukčné, produkčné*),
- z logického aspektu – z hľadiska myšlienkových operácií (*indukcia, dedukcia, analýza, syntéza, porovnávanie, analógia*),
- z procesuálneho aspektu – z hľadiska etáp vyučovacej jednotky (*motivačné, expozičné, fixačné, diagnostické, aplikačné*).

Bez správne stanovenej didaktickej metódy a jej kritérií nie je možné splniť ciele vyučovania. Vo vyučovacom procese sú dôležité aj organizačné formy výučby pod ktorými rozumieme organizačné usporiadanie podmienok na realizovanie obsahu vzdelávania pri uplatňovaní, jednej alebo viacerých vyučovacích metód a zásad.

Existuje viacero organizačných foriem ako napr. hromadná, individuálna, zmiešaná, školská, mimoškolská a pod.

Najnovším a najúčinnším trendom vo vzdelávaní na FSS je individuálny prístup, ktorý sa odvíja od potrieb študenta a jeho osobných cieľov vzdelávania. Tento systém dáva možnosti využívať pri vzdelávaní a kontaktoch všetky podporné elektronické prostriedky ako napr. vizuálne, audiovizuálne a v recentnom období najmä interaktívnu multimedialnú komunikáciu. Internetizácia vzdelávania umožňuje efektívnu transformáciu nie len foriem výučby do elektronickej podoby, ale aj tvorbu učebných podkladov, čo má pre študenta výhody najmä z hľadiska ekonomického a časopriestorového.

Absolventi študijného programu Sociálna práca má byť pripravení pre prax tak, aby dokázali analyzovať problémy a možnosti, ktoré sa otvárajú v rôznych oblastiach sociálnej sféry, vedeli navrhovať formy sociálnej pomoci aj celé systémy tak, aby spĺňali požiadavky na udržanie a zlepšenie kvality života obyvateľstva, vytvárať takéto aktivity a implementovať ich na mieste.

Majú vedomosti o formách a metódach sociálnej práce, o sociálnej politike štátu a o jej vývojových trendoch, teórii sociálnej práce a o jej aplikovaní na sociálne problémy dokážu

navrhovať, vyvíjať, implementovať, rozširovať, prispôsobovať a lokalizovať formy a metódy sociálnej práce. Nachádzajú uplatnenie všade tam, kde sa plánujú a riešia sociálne zmeny a navrhuje intervencia.

V. časť

Vnútorňý systém kvality vzdelávania podľa štandardov SAAVŠ

Za kvalitu vysokoškolského vzdelávania zodpovedá vysoká škola.

FSS má vypracovaný, zavedený, používaný a funkčný vnútorňý systém kvality podľa medzinárodných štandardov normy ISO 9001:2015 a podľa zákona č. 269/2018 Z.z. o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania a o zmene a doplnení zákona č. 343/2015 Z.z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Hlavným cieľom vnútorňého systému kvality je rozvíjanie významu kvality a jej zabezpečovania pri činnostiach vysokej školy a jej organizačných zložiek. Vnútorňý systém kvality, ktorý je upravený vnútorňým predpisom vysokej školy, zahŕňa:

- ⇒ politiku vysokej školy v oblasti zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania (ďalej len "zabezpečovanie kvality")
- ⇒ postupy vysokej školy v oblasti zabezpečovania kvality.

Politika FSS v oblasti zabezpečovania kvality obsahuje základné nástroje na dosiahnutie hlavného cieľa vnútorňého systému kvality, ako aj charakteristiku vzťahu medzi vysokoškolským vzdelávaním a výskumnou, vývojovou alebo umeleckou a ďalšou tvorivou činnosťou na vysokej škole. Smernica FSS určuje organizáciu vnútorňého systému kvality, rozdelenie zodpovednosti súčastí v oblasti zabezpečovania kvality, charakteristiku zapojenia študentov do vnútorňého systému kvality, spôsoby zavádzania, používania, monitorovania a prehodnocovania zásad vysokej školy v oblasti zabezpečovania kvality. Postupy v oblasti zabezpečovania kvality sú vypracované a uplatňujú sa v nasledovných oblastiach:

- *tvorba, schvaľovanie, monitorovanie a pravidelné hodnotenie študijných programov,*
- *kritériá a pravidlá hodnotenia študentov,*
- *zabezpečovanie kvality vysokoškolských učiteľov,*

- *zabezpečovanie materiálnych, technických a informačných zdrojov na podporu vzdelávania študentov zodpovedajúcich potrebám študijných programov,*
- *zber, analýza a používanie informácií potrebných na efektívne riadenie uskutočňovania študijných programov,*
- *pravidelné zverejňovanie aktuálnych, objektívnych, kvantitatívnych a kvalitatívnych informácií o študijných programoch a ich absolventoch.*

VII. ČASŤ

ANGAŽOVANIE ŠTUDENTOV V INTEGROVANOM SYSTÉME KVALITY FSS

Každý študent vysokej školy by mal vedieť, že zabezpečenie kvality vzdelávania a jeho inovačných foriem v rámci Európskej únie je obsiahnuté v tzv. Bolonskej deklarácii (jún 1999 - Bologna), ktorá podporuje založenie Európskeho vysokoškolského priestoru. Slovenská republika je základnou signatárskou krajinou. Bolonský proces zohráva mimoriadne významnú úlohu v reforme slovenského vysokého školstva, ktorá sa začala už v roku 1990 prijatím vysokoškolského zákona a priamo nadviazala na princípy bolonského procesu koncepciou prijatou v auguste 2000, ktorá bola následne zapracovaná do nového zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a pokračovala ďalšími novelami tohoto zákona. Bolonskou deklaráciou sa naštartoval proces, ktorého alfou a omegou je zabezpečovanie kvality v rámci Európskeho vysokoškolského a výskumného priestoru. Bolonský proces sa realizuje na inštitucionálnej, národnej a európskej úrovni a má plnú podporu európskych orgánov, vlád signatárskych krajín, národných rektorských konferencií a vysokých škôl.

Dňa 14. – 15. mája 2015 sa konalo v Jerevane stretnutie ministrov školstva zo signatárskych krajín Bolonskej deklarácie. Jedným z najdôležitejších bodov Jerevanského Komuniké je Zvyšovanie kvality a relevantnosti učenia a výučby, kde sa deklarovala podpora vysokých škôl pri presadzovaní pedagogických inovácií vo vzdelávacích prostrediach zameraných na študenta a vo využívaní potenciálnych prínosov digitálnych technológií v učení a výučbe. Dôraz sa bude klásť na silnejšie prepojenie medzi výučbou, učením a výskumom na všetkých úrovniach štúdia. Študijné programy by mali prostredníctvom efektívnych vzdelávacích aktivít umožňovať študentom rozvíjať kompetencie, ktoré najlepšie uspokojia ich osobné aspirácie a spoločenské potreby. Mali by ich podporovať transparentné opisy výstupov vzdelávania a pracovnej záťaže, flexibilné spôsoby učenia a vhodné metódy výučby a hodnotenia. Je

nesmierne dôležité rozpoznať a podporovať kvalitnú výučbu a vytvárať príležitosti na zlepšovanie pedagogických kompetencií akademických pracovníkov.

Študenti musia byť plnohodnotní členovia akademickej obce, a musia byť spolu s ďalšími aktérmi zainteresovaní do tvorby kurikula a zaistenia kvality na svojej Alma mater.

Hodnotenie kvality vzdelávania študentmi sa uskutočňuje prostredníctvom anonymného a neanonymného dotazníka, ktorými študenti hodnotia kvalitu vzdelávacieho procesu (skúšky, štátnice, prednášky, cvičenia, semináre, pripravenosť pedagógov a pod.).

Ďalšími formami a prostriedkami hodnotenia kvality vzdelávania je aktívna účasť študentov a prezentovanie ich záujmov v oblasti zabezpečovania kvality vzdelávania na zasadnutiach akademického senátu. Študentom by malo byť umožnené, aby počas celého školského roka mohli vyjadriť svoje názory prostredníctvom semestrálnych dotazníkov, ale aj počas konzultačných hodín pedagógov. Tomuto účelu napomáhajú aj spoločné diskusné fóra pedagógov a študentov k otázkam kvality vzdelávacieho procesu organizované spravidla raz za semester, ako aj školský informačný systém AIS 2, ktorý umožňuje študentovi pravidelné interaktívne hodnotenie zapísaných predmetov v danom ročníku.

Pri zabezpečovaní kvality vysokej školy je neodmysliteľná spätná väzba na všetky procesy ktoré ju zabezpečujú. Bez spätnej väzby nie je možné dosiahnuť zlepšovanie.

Pre študentov VŠD bola vypracovaná kolektívom autorov informačná príručka Kvalita vzdelávania ako fenomén doby.

Vypracovali: doc. PhDr. Petronela Šebestová, PhD. a Programová rada FSŠ

Schválil: predseda AS FSŠ prof. PhDr. Vasil Kusín, DrSc.